

Jak jsme na tom v LEADERu aneb jak si vedly místní akční skupiny k 31. 8. 2022

V Praze dne 27. března 2023

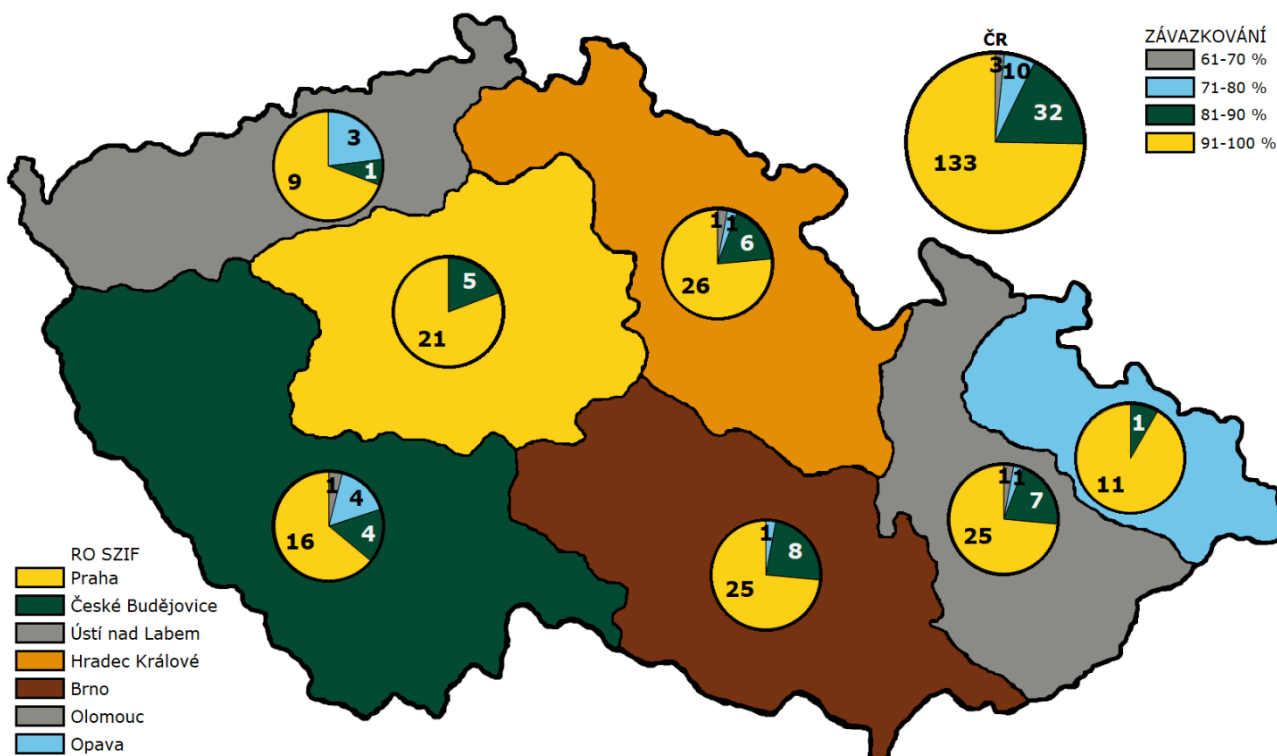
Přinášíme další přehled, jak se místním akčním skupinám dařilo čerpat jim přidělené finanční prostředky z Programu rozvoje venkova 2014-2020. Nejzazší finální termín registrace žádostí na SZIF byl pro rok 2022 stanoven na 31. 8. 2022. Použitá data jsou platná k tomuto dni a vychází z Žádostí o dotaci a Žádostí o platbu v operacích 19.2.1 i 19.3.1.

Připomeňme si definice základních použitých pojmů:

- zazávazkované projekty = Žádosti o dotaci vybrané MAS a zaregistrované na SZIF, u nichž SZIF do 31. 8. 2022 neukončil administraci;
- alokace = celkový objem finančních prostředků vyčleněných pro Programový rámec PRV v rámci Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD) konkrétní MAS pro operace 19.2.1 a 19.3.1;
- vyhlášené výzvy = realizované výzvy MAS (výzvy, které byly schválené, řádně proběhly a nebyly stornovány).

V roce 2022 již MAS ve svých výzvách mohly naplno využívat i alokaci pro tzv. přechodné období, kdy je možné na realizaci SCLLD schválených pro období 2014-2020 využít část finančních prostředků určených pro programové období 2021-2027. Podmínky pro navýšení alokace pro přechodné období doposud splnilo 169 MAS, kterým bylo přerozděleno dalších 1,06 mld. Kč. Celková alokace dle akceptačních dopisů vč. pozdějších dodatků činí 5,61 mld. Kč. V letošním přehledu proto již pracujeme s danou aktuální alokací jednotlivých MAS.

Mapa 1 Počty MAS dle podílu zazávazkované alokace

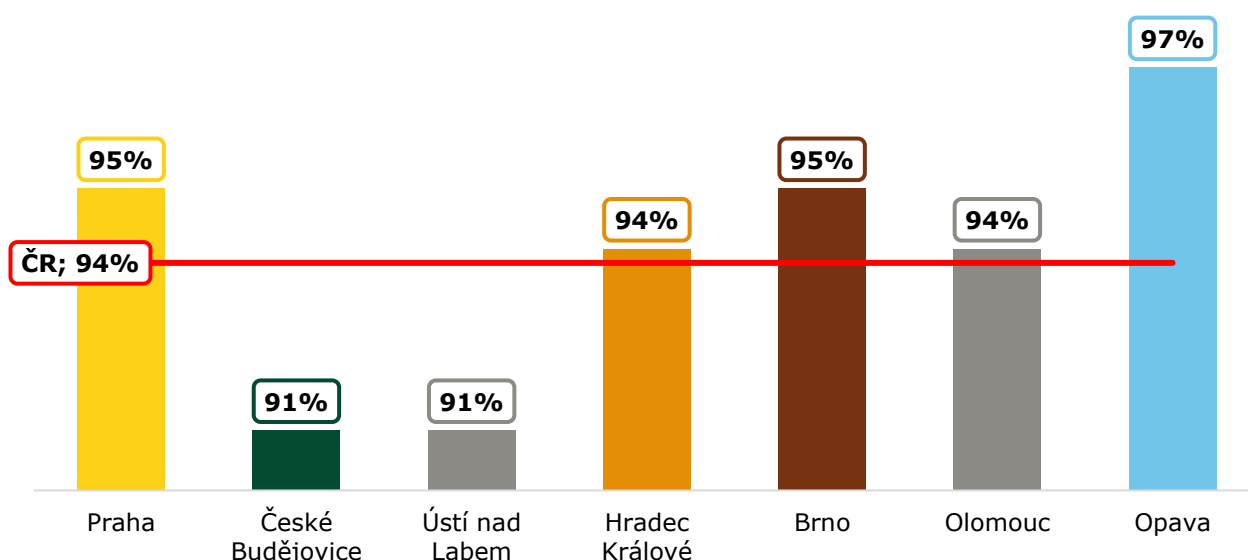

První mapa ukazuje, jaký podíl alokace se jednotlivým MAS podařilo do konce srpna 2022 zazávkovat. Data z Žádostí o dotaci byla za tímto účelem očištěna o případně snížené částky vycházející z Žádostí o platbu, abychom se vyhnuli zkreslení, že by některá MAS zazávkovala více než 100 % svojí alokace. Všechny MAS v ČR mají zazávkováno více než 60 % svojí alokace a třem čtvrtinám se podařilo zazávkovat již více než 90 %.

V regionálním srovnání jsou premianty MAS spadající pod RO SZIF Opava, kde všechny MAS kromě jedné mají zazávkováno více než 90 % svojí alokace. Nejméně se v tomto individuálním členění daří MAS spadajícím pod RO SZIF České Budějovice, kde se přes 90 % alokace podařilo zazávkovat sotva dvěma třetinám zdejších MAS a je tu i výraznější podíl MAS se závazkovaním pod 80 %.

Souhrnné procento zazávkované alokace v členění dle jednotlivých RO SZIF nabízí pro lepší přehled následující graf.

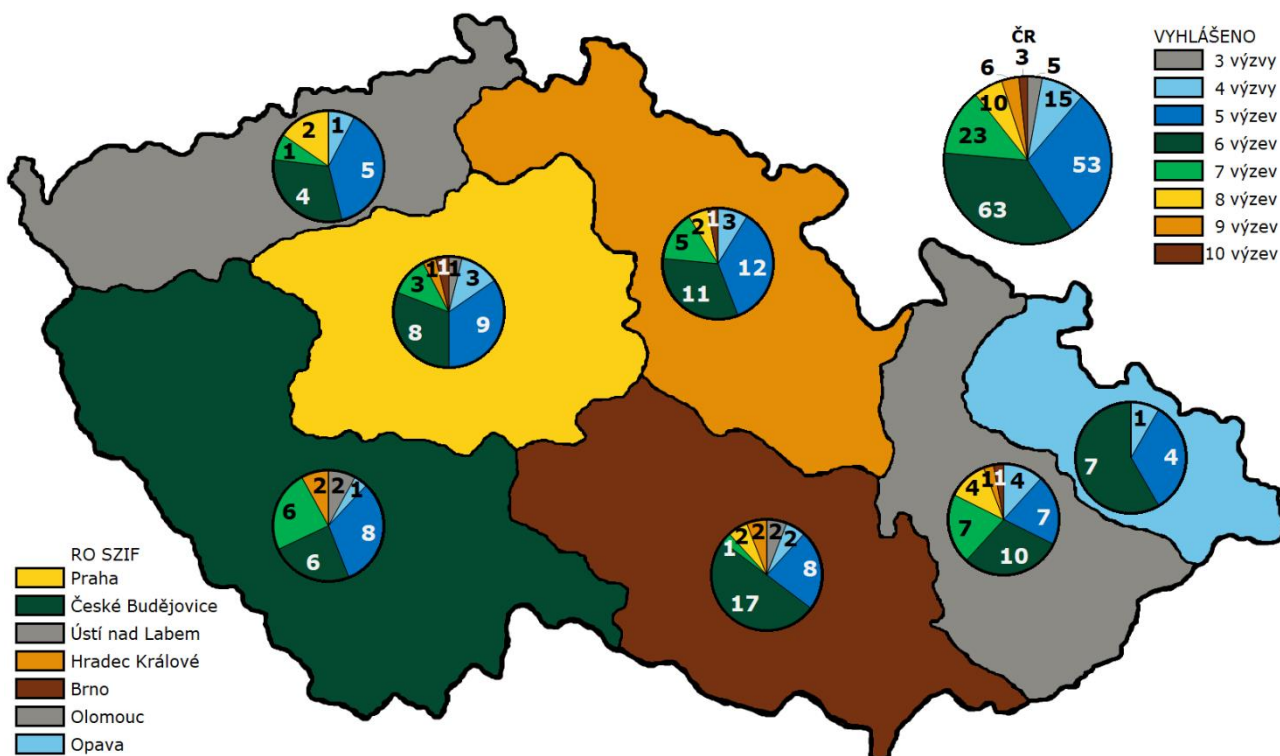
Graf 1 Podíl závazkovaní na celkové alokaci

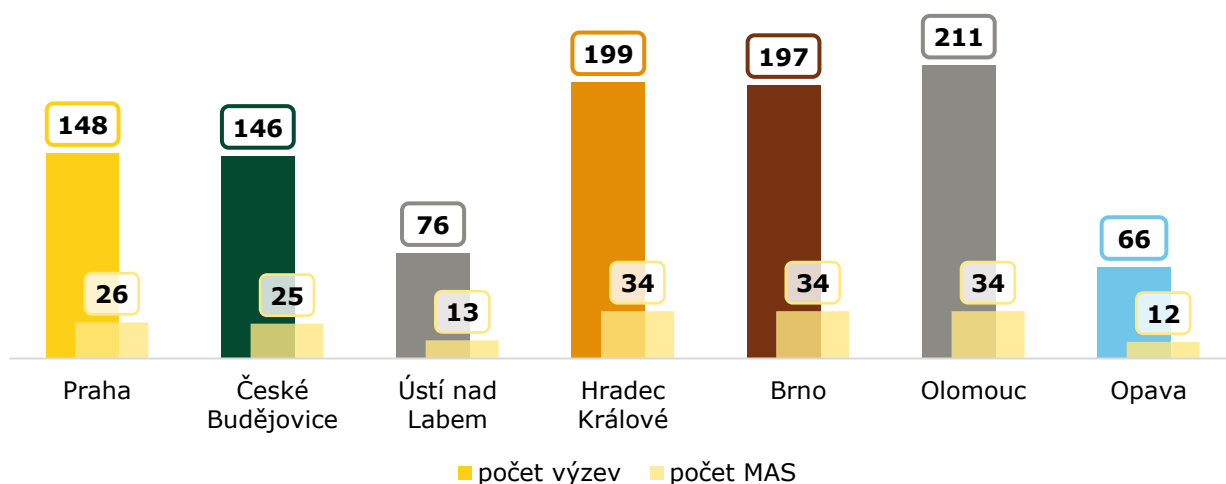
Průměr závazkovaní za všechny MAS v ČR je 94 %. Nejlépe (97 %) si v tomto souhrnném pohledu vedou MAS spadající pod RO SZIF Opava, nejhůře (91 %) MAS spadající pod RO SZIF České Budějovice a Ústí nad Labem, jak již bylo ostatně naznačeno v předchozí mapě.

V dalším textu se budeme blíže zabývat daty z operace 19.2.1, v rámci níž vyhláší MAS svoje výzvy.

Druhá mapa znázorňuje počty MAS podle toho, kolik stihly vyhlásit výzev. Byly sem započítány pouze výzvy, k nimž SZIF od MAS obdržel seznam vybraných a nevybraných žádostí, tedy pouze skutečně zrealizované výzvy. Každá MAS v tomto programovém období vyhlásila alespoň 3 výzvy, v 5 případech zůstalo u tohoto počtu. Většina MAS (116) stihla úspěšně realizovat 5 až 6 výzev. Tři MAS zvládly vyhlásit dokonce 10 výzev.

Mapa 2 Počty MAS dle počtu vyhlášených výzev

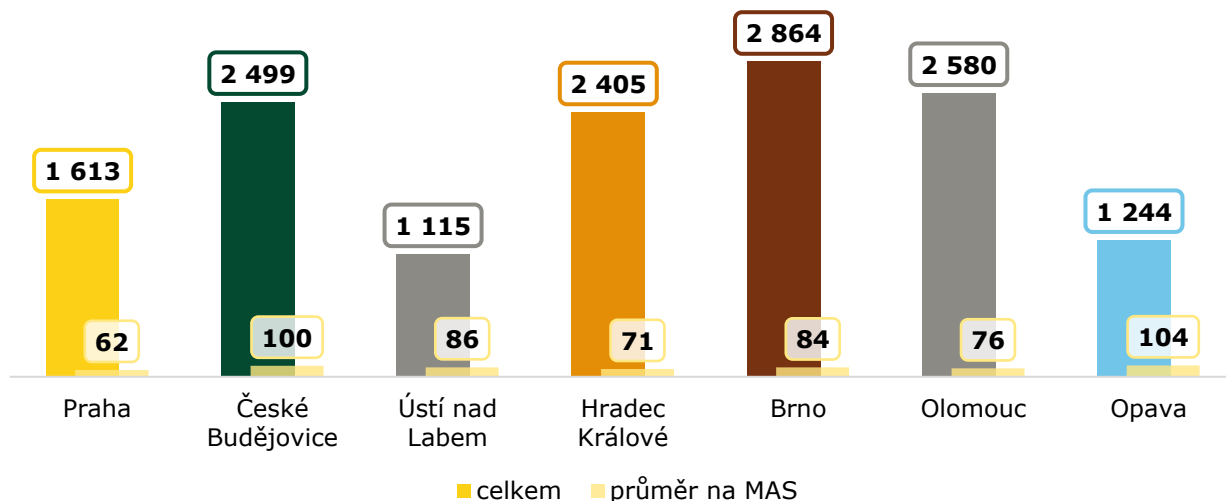
Následující graf ukazuje souhrnný počet vyhlášených výzev dle jednotlivých RO SZIF, který můžeme zároveň vztáhnout k počtu MAS působících pod každým RO SZIF. Barevné sloupce vyjadřují počet vyhlášených výzev, světle žluté sloupce počet MAS.

Graf 2 Počet výzev a počet MAS dle RO SZIF

Celkem bylo v ČR v současném programovém období dosud vyhlášeno 1 043 výzev MAS, což v průměru představuje 5,9 výzvy na 1 MAS. Napříč regiony počet výzev jednoznačně koreluje s počtem MAS. V aktivitě MAS ve vyhlásování výzev je tak mezi regiony minimální rozdíl – průměrný počet výzev na 1 MAS se pohybuje od 5,5 (RO SZIF Opava) do 6,2 (RO SZIF Olomouc).

Další graf ukazuje počet zazávazkovaných projektů. Barevné sloupce vyjadřují počet projektů, světle žluté sloupce průměrný počet projektů připadajících na 1 MAS.

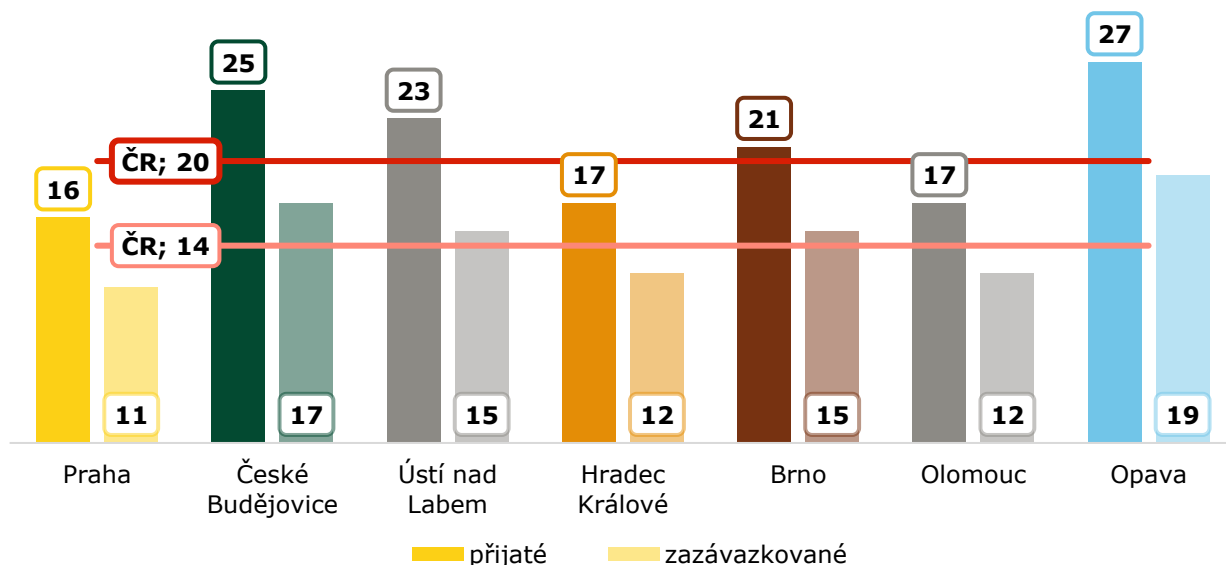
Graf 3 Počet projektů dle RO SZIF

Z celkového počtu 14 320 projektů bylo k 31. 8. 2022 zazávazkováno nejvíce projektů na RO SZIF Brno, nejméně pak na RO SZIF Ústí nad Labem. Nejvíce projektů v průměru na 1 MAS jsme zaznamenali na RO SZIF Opava, zatímco nejnižší průměrný počet projektů připadá na MAS působící pod RO SZIF Praha.

V dalším grafu se zaměříme na průměrný počet projektů na 1 výzvu MAS napříč regiony, a to jednak přijatých na MAS, jednak zazávazkovaných k 31. 8. 2022. Sloupce sytých barev značí projekty přijaté na MAS, světlé barvy zazávazkované projekty.

Graf 4 Průměrný počet projektů na 1 výzvu MAS

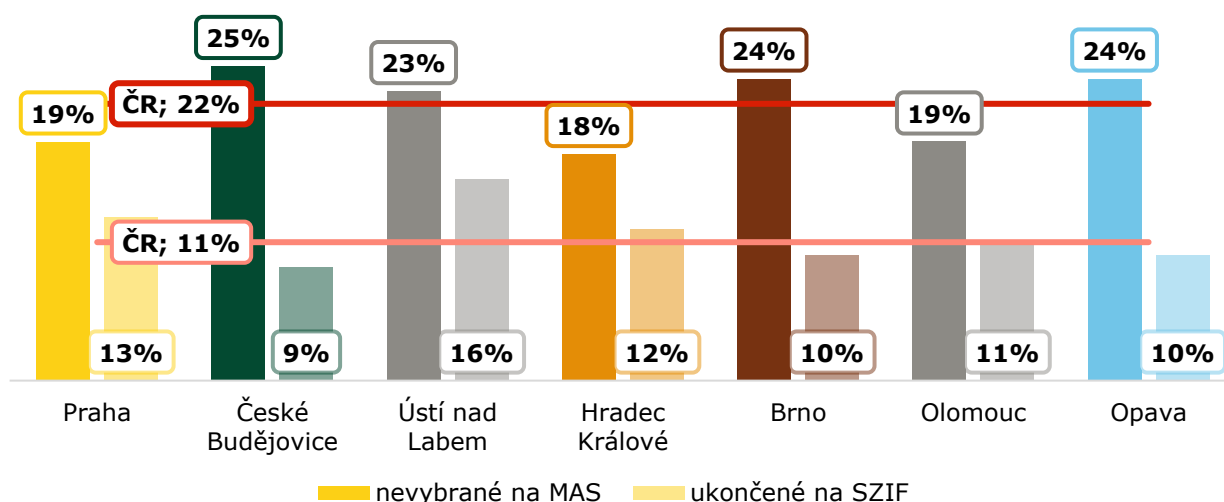
Průměrně v ČR bylo přijato 20 projektů na 1 výzvu MAS, z toho zazávkovaných bylo nakonec v průměru 14. Nejvíce vytižené byly v tomto ohledu MAS spadající pod RO SZIF Opava, a to jak dle počtu přijatých, tak i zazávkovaných projektů na 1 výzvu. Naopak nejmenší vytiženost jsme zaznamenali u MAS působících pod RO SZIF Praha.

V počtu přijatých jsou kromě zazávkovaných zahrnuty projekty, které nebyly vybrány k podpoře na MAS, i projekty, jejichž administrace byla ukončena na SZIF. Menší rozdíly mezi počtem přijatých a zazávkovaných projektů na výzvu (5) byly zaznamenán na RO SZIF Hradec Králové, Olomouc a Praha, větší rozdíly (8) jsme zaznamenali na RO SZIF České Budějovice, Opava a Ústí nad Labem.

Nelze však jednoznačně říct, že by větší rozdíl znamenal, že v daném regionu snad žadatelé podávají méně kvalitní žádosti nebo že administrátoři na MAS či RO SZIF provádějí přísnější kontroly než jinde. Větší rozdíl může vyplývat i z větší aktivity žadatelů, jejichž požadavky na dotace převyšují alokace jednotlivých výzev. Vyšší aktivita žadatelů obvykle souvisí s vyšší aktivitou a propagací MAS směrem dovnitř svých území. Zejména ke konci programového období pak nabývá na oblibě preference prvožadatelů v rámci bodového hodnocení. V neposlední řadě hraje svou roli i odstoupení žadatele od realizace projektu, když například zjistí, že nedokáže splnit podmínky, ke kterým se zavázal. Působí zde více faktorů, jejichž konkrétní kombinaci nelze jen na základě kvantitativních dat odhalit.

Podrobnější pohled na nerealizované projekty nabízí následující graf, kde můžeme porovnat podíl projektů, které nebyly na MAS vybrány k podpoře, na celkovém počtu přijatých a také podíl projektů, jejichž administrace byla ukončena ze strany SZIF, na celkovém počtu projektů vybraných na MAS. Jako nevybrané na MAS jsou označeny souhrnně projekty, které nespĺnily podmínky pro udělení dotace i ty, na která nedostačovala alokace ve výzvě MAS. Sytá barva označuje projekty nevybrané na MAS, světlá barva projekty ukončené ze strany SZIF.

Graf 5 Podíl nerealizovaných projektů

V grafu vidíme, že v průměru za celou ČR nebylo ze všech projektů přijatých na MAS (20 613) vybráno k podpoře 22 %. Největší podíl (25 %) přijatých projektů vyřadily během administrace

a výběru MAS spadající pod RO SZIF České Budějovice. Nejnižší podíl nevybraných (18 %) jsme zaznamenali u MAS působících pod RO SZIF Hradec Králové.

Z projektů, které úspěšně prošly výběrem na MAS, byla v celé ČR ukončena administrace ze strany SZIF v 11 % případů. Z tohoto poměru bychom mohli usuzovat, že nejpečlivěji prováděly kontrolu MAS působící pod RO SZIF České Budějovice, kde musel SZIF ukončit administraci u 9 % projektů vybraných na MAS. Naopak na nejmenší preciznost by tento poměr poukazoval u MAS spadajících pod RO SZIF Ústí nad Labem, kde musel SZIF ukončit administraci u 16 % projektů vybraných na MAS.

Situaci však nelze takto generalizovat, jelikož z grafu nevyplývá, že nízký podíl projektů nevybraných na MAS by se promítal do vysokého podílu projektů ukončených na SZIF. K ukončení administrace na SZIF dochází z mnoha různých příčin, které mnohdy MAS ani žadatelé nemohou ovlivnit. Počítají se sem i případy, kdy žadatelé dobrovolně odstupují od realizace projektu, například vlivem rychle rostoucích cen nebo prodlužujících se dodacích lhůt.

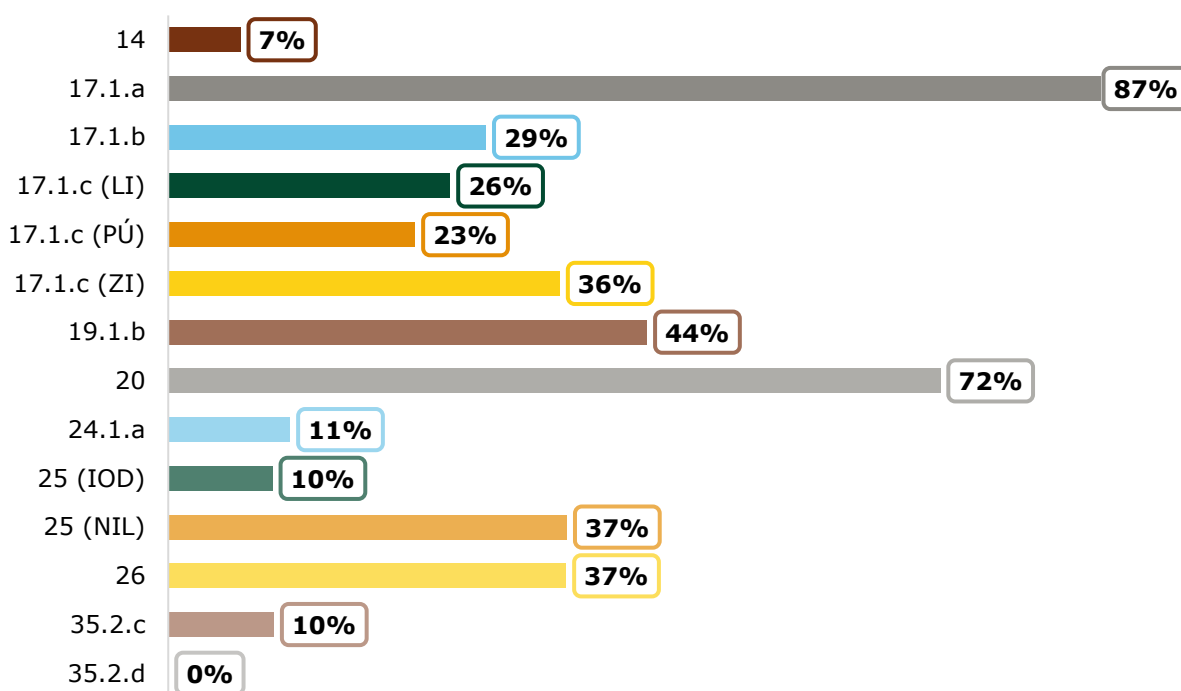
Nyní se podíváme na věcné zaměření zazávazkovaných projektů. Začneme s jejich rozdělením podle jednotlivých článků nařízení PRV. V následující tabulce vidíme počet zazávazkovaných projektů dle jednotlivých článků.

Počet zazávazkovaných projektů dle článků nařízení PRV	
17.1.a Investice do zemědělských podniků	5 109
20 Základní služby a obnova vesnic ve venkovských oblastech	3 960
19.1.b Podpora investic na založení nebo rozvoj nezemědělských činností	3 642
17.1.b Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů	721
26 Investice do lesnických technologií a zpracování lesnických produktů, jejich mobilizace a uvádění na trh	508
25 Neproduktivní investice v lesích	232
17.1.c Zemědělská infrastruktura	53
17.1.c Lesnická infrastruktura	48
14 Předávání znalostí a informační akce	11
17.1.c Pozemkové úpravy	11
25 Investice do ochrany melioračních a zpevňujících dřevin	11
35.2.c Sdílení zařízení a zdrojů	10
24.1.a Zavádění preventivních protipovodňových opatření v lesích	4
35.2.d Horizontální a vertikální spolupráce mezi účastníky krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů	0

Z 14 320 zazávazkovaných projektů jich bylo 5 109 (36 %) zaměřeno na čl. 17.1.a Investice do zemědělských podniků. Dalšími oblíbenými články byly čl. 20 Základní služby a obnova vesnic ve venkovských oblastech s 3 960 projekty (28 %) a 19.1.b Podpora investic na založení nebo rozvoj nezemědělských činností s 3 642 projekty (25 %). Naopak na prstech jedné ruky bychom spočítali projekty v článku 24.1.a Zavádění preventivních protipovodňových opatření v lesích. A v článku 35.2.d Horizontální a vertikální spolupráce mezi účastníky krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů dosud nebyl zazávazkovaný ani jeden projekt.

Porovnáme-li finanční částky za zázavazkované projekty v příslušných člancích s finančními prostředky vyhlášenými na jednotlivé články ve výzvách MAS, zjistíme, s jakou přesností se MAS podařilo odhadnout absorpční kapacitu jejich území v daných oblastech podpory. Podíl zázavazkované alokace na alokaci vyhlášené na jednotlivé články přináší následující graf.

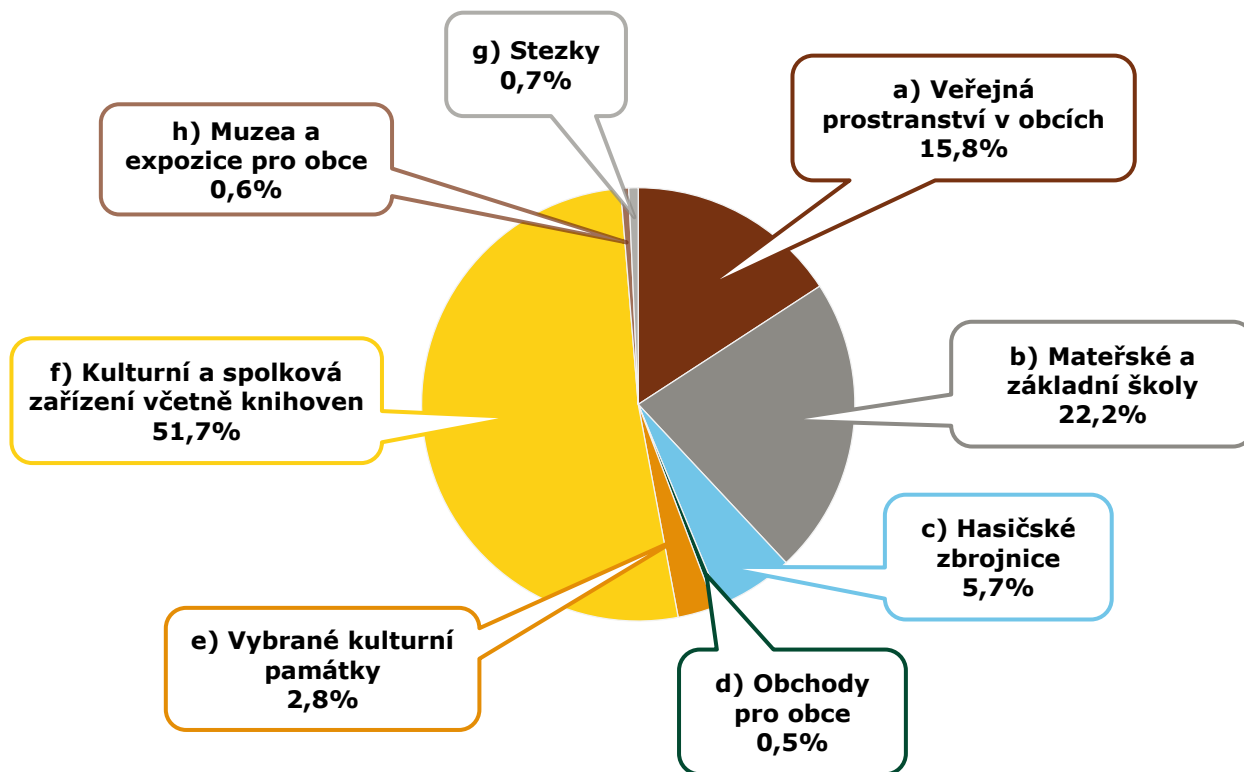
Graf 6 Podíl zázavazkování na vyhlášené alokaci dle jednotlivých článků

Vidíme, že nejlépe dokázaly MAS vystihnout potřeby žadatelů v čl. 17.1.a, kde se podařilo zázavazkovat 87 % z 2,2 mld. Kč vyhlášených ve výzvách pro tento článek. Následuje čl. 20, kde byly zázavazkovány téměř tři čtvrtiny z vyhlášených 2 mld. Kč. Pro dokreslení situace nutno dodat, že se jedná až o druhý, resp. třetí, nejvyšší objem vyhlášené alokace v členění dle jednotlivých článků. Nejvyšší alokace byla ve výzvách MAS vyhlášena na čl. 19.1.b, a to 2,6 mld. Kč. Avšak v tomto ani žádném dalším článku nebyla zázavazkována ani polovina vyhlášené alokace. Zejména čl. 35.2.d či 14 se setkaly s mizivým zájmem žadatelů oproti očekávání MAS ve vyhlášených výzvách.

Zvláštní pozornost si jistě zaslouží čl. 20, který byl do operace 19.2.1 zařazen teprve v roce 2019 a drtivá většina MAS ho ve svých výzvách stihla poprvé vyhlásit až v roce 2020. Přesto je co do počtu zázavazkovaných projektů druhý nejpočetnější a také druhý nejlépe využitý článek z hlediska přesnosti odhadu absorpční kapacity ze strany MAS. Je evidentní, že přidáním tohoto článku se podařilo vykrýt jedno z bílých míst CLLD v možnostech podpory především pro obce a spolky.

Článek 20 nabízí 8 oblastí podpory, které lze mezi sebou kombinovat (za předpokladu, že se jedná o stejný režim podpory). MAS mohou dle svého uvážení směřovat podporu jen do vybraných oblastí. V následujícím grafu se podíváme na využití jednotlivých oblastí podpory v projektech.

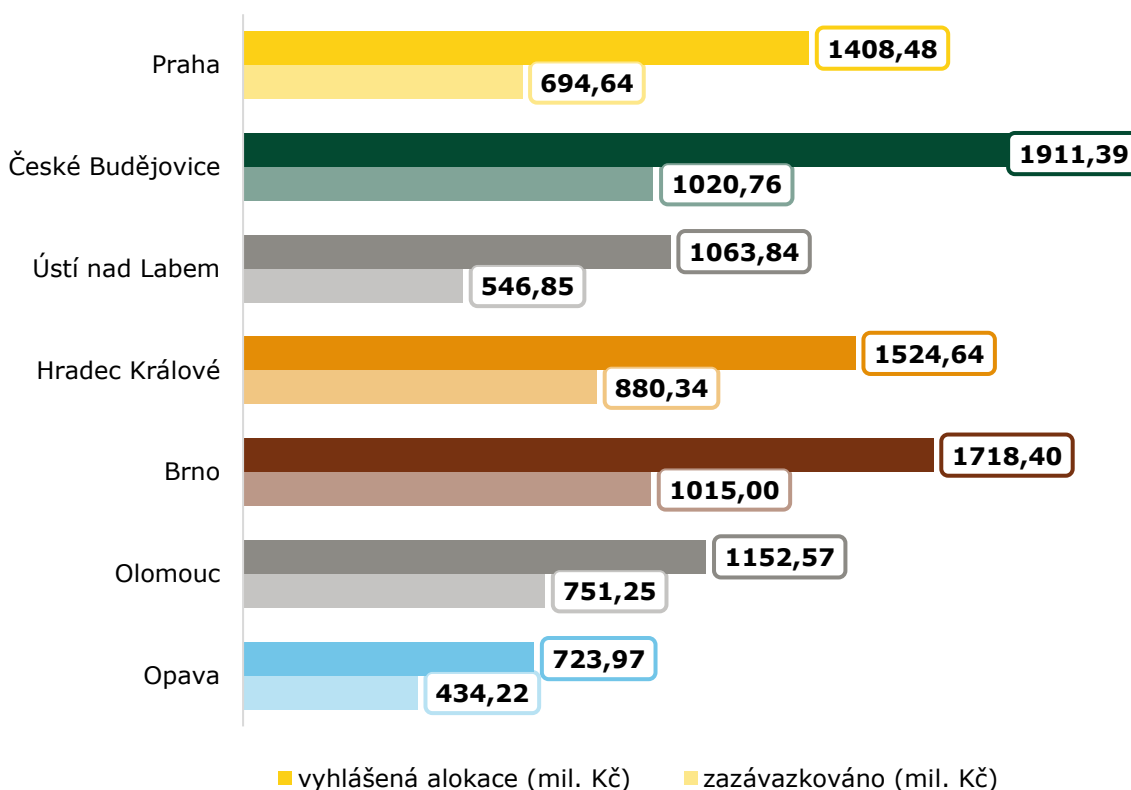
Graf 7 Využití oblastí podpory čl. 20

Celkem bylo ve všech výzvách MAS v čl. 20 přijato 4 661, z toho vybráno na MAS 4 274 projektů. Zazávazkováno jich k 31. 8. 2022 bylo 3 957. Celkový počet oblastí podpory je díky možnosti jejich kombinace vyšší, proto v grafu uvádíme pouze jejich procentuální zastoupení.

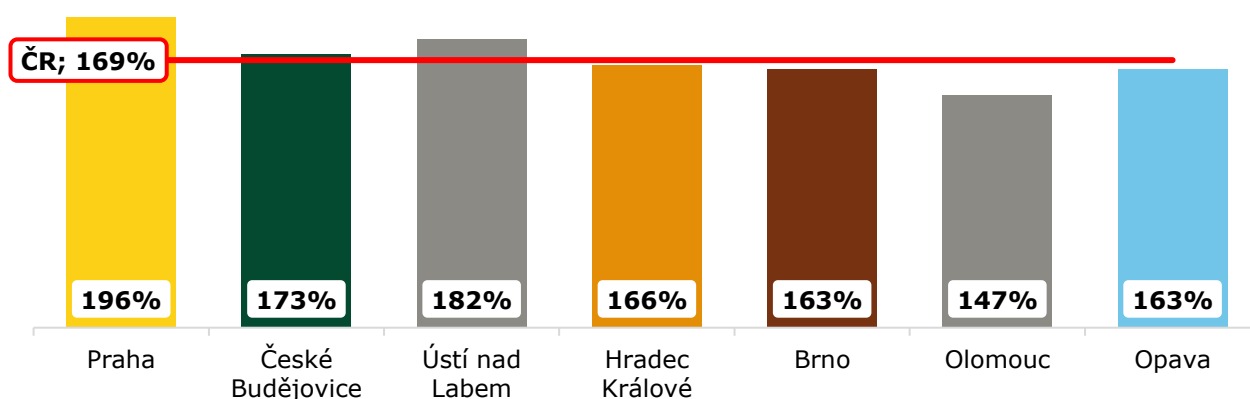
Největší oblibě se těší oblast podpory f) Kulturní a spolková zařízení včetně knihoven, která je svým zaměřením dostupná širokému okruhu žadatelů na široké spektrum činností. Možnost kombinace využilo 64 žadatelů. V jednom případě se podařilo zkombinovat 3 oblasti, jinak se vždy jednalo o kombinaci dvou. Nejčastěji kombinovanou oblastí je c) Hasičské zbrojnice, a to právě s oblastí f) nebo s oblastí a) Veřejná prostranství v obcích.

Dále se zaměříme na finanční hledisko. V následujícím grafu můžeme porovnat objem finančních prostředků (mil. Kč) vyhlášených a zazávazkovaných ve výzvách MAS v rozdělení dle RO SZIF. Celková alokace vyhlášená všemi MAS v ČR činila 9,5 mld. Kč, z toho byly zazávazkovány projekty v hodnotě 5,3 mld. Kč.

V grafu níže vidíme, že největší objem finančních prostředků byl alokovan i zazávazkovan ve výzvách MAS příslušejících pod RO SZIF České Budějovice, nejmenší v RO SZIF Opava. Závěr, že čím více finančních prostředků je ve výzvách vyhlášeno, tím více jich je nakonec v projektech zazávazkováno, není nijak překvapivý.

Graf 8 Alokace vyhlášená a zazávazkovaná (mil. Kč)

Zajímavější mohou být následující dva grafy. V tom prvním nalezneme podíl alokace vyhlášené ve výzvách na celkové alokaci MAS v členění dle jednotlivých RO SZIF.

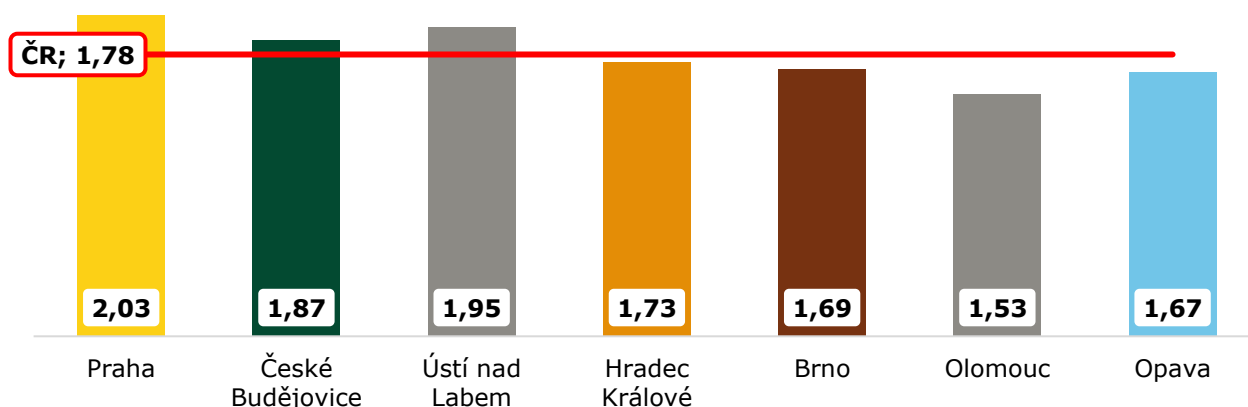
Graf 9 Vyhlášená alokace jako % celkové alokace MAS

Za celou ČR činí podíl vyhlášené alokace na celkové alokaci všech MAS 169 %. MAS spadající pod RO SZIF Praha vyhlásily ve výzvách svou celkovou alokaci téměř dvakrát (196 %), zatímco MAS působící pod RO SZIF Olomouc vyhlásily 147 % svojí celkové alokace.

Oproti minulé verzi tohoto přehledu je možné pozorovat pokles napříč celou republikou. To však neznamená, že výzvy MAS v roce 2022 by byly výrazně efektivněji zacílené než v uplynulých letech. Pokles je způsobem tím, že v letošním přehledu poprvé počítáme s alokací navýšenou pro přechodné období.

Porovnáním zazávkované a vyhlášené alokace dostaneme tzv. index zacílení, který nám říká, kolikrát bylo potřeba 1 Kč vyhlásit ve výzvách MAS, aby se ji podařilo zazávkovat. Do jisté míry tak poukazuje na to, jak přesně dokázaly MAS při vyhlášení výzev zacílit finanční prostředky na potřeby potenciálních žadatelů ve svém území. Přehledně jsou hodnoty indexu zaneseny do následujícího grafu.

Graf 10 Index zacílení

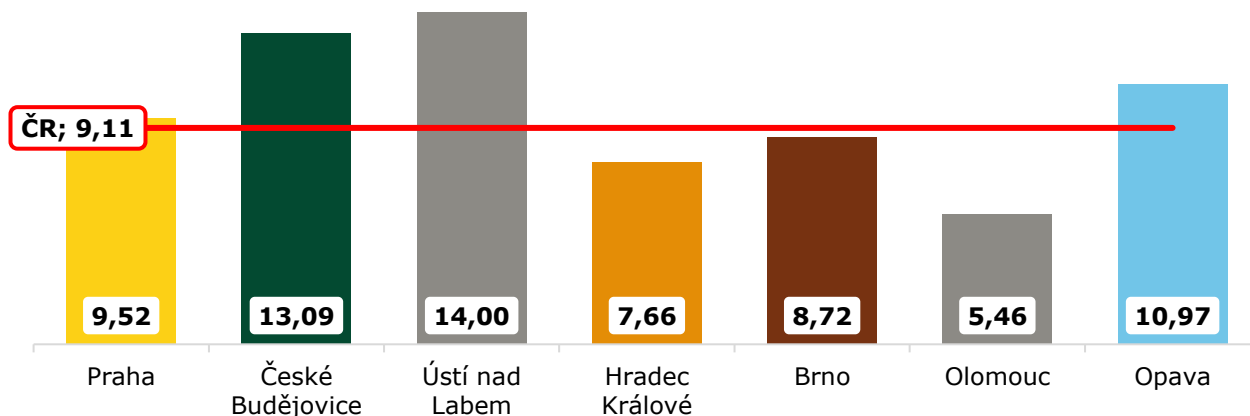
V průměru v ČR musela být každá koruna vyhlášená ve výzvách MAS 1,78krát, než se ji podařilo zazávkovat. Na základě tohoto ukazatele můžeme konstatovat, že nejpřesněji se do potřeb svých území dokázaly trefit MAS působící pod RO SZIF Olomouc, kterým stačilo vyhlásit každou korunu svojí alokace v průměru 1,53krát. Naopak MAS působící pod RO SZIF Praha musely každou korunu ve výzvě otočit průměrně 2,03krát, než se ji podařilo zazávkovat.

Výše tohoto ukazatele je ovlivněna především absorpční kapacitou území a schopností MAS tuto kapacitu zmapovat a odpovídajícím způsobem alokovat finanční prostředky. Rozhodně ale nelze říci, že by všechny MAS s vyšší hodnotou indexu neuměly správně pracovat s potenciálními žadateli ve svém území. I sebelépe zmapovaná absorpční kapacita se v čase přirozeně vyvíjí a mění, zatímco schopnost MAS na tyto změny reagovat byla do značné míry omezená rigiditou systému schvalování změn jejich rozvojových strategií.

Ve srovnání s minulou verzí toho přehledu můžeme nadále pozorovat pozitivní trend, jelikož ve všech regionech došlo k poklesu hodnoty indexu, v průměru o 0,2 bodu. Nejvýrazněji hodnota indexu poklesla u MAS působících pod RO SZIF Praha (o 0,27) a Ústí nad Labem (o 0,26). Nejmenší změna byla zaznamenána u MAS spadajících pod RO SZIF Olomouc, u nichž zůstala hodnota indexu téměř stejná (pokles o 0,09). Kromě toho, že MAS mohou nadále flexibilně upravovat svoje finanční plány v rámci vyhlášení výzvy, aniž by tyto změny musel předem schvalovat ŘO PRV, se projevuje též skutečnost, že většina MAS již vyhlášovala pouze menší výzvy na veškerou zbývající alokaci, takže nebyl problém s nedostatkem zájemců o dotace.

V dalším grafu se podíváme na průměrnou alokaci na 1 výzvu MAS. Hodnoty jsou uvedené v milionech Kč.

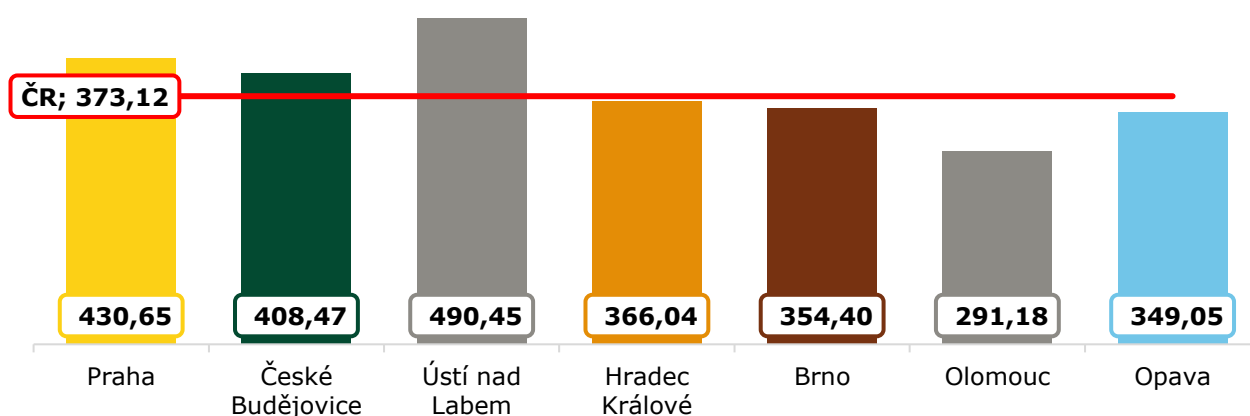
Graf 11 Průměrná alokace na výzvu MAS (mil. Kč)

Na 1 výzvu bylo v ČR v průměru alokováno 9,11 mil. Kč. Nejštědřejší byly v tomto ohledu MAS spadající pod RO SZIF Ústí nad Labem (14 mil. Kč), nejnižší alokace ve svých výzvách vyhlášovaly MAS z RO SZIF Olomouc (5,46 mil. Kč). Ve všech uvedených hodnotách můžeme oproti loňskému vydání tohoto přehledu pozorovat pokles, což odpovídá výše zmíněné skutečnosti, že MAS již převážně pracují s nízkými částkami zbývající alokace. V průměru došlo k poklesu o 330 307 Kč na jednu výzvu.

S tím souvisí i průměrná dotace na projekt, jak se přesvědčíme v následujícím grafu. Hodnoty jsou uvedené v tisících Kč.

Graf 12 Průměrná dotace na projekt (tis. Kč)

V průměru v ČR požadovali žadatelé na jeden projekt dotaci 373 118 Kč. Průměrně největší projekty byly podpořeny MAS spadajícími pod RO SZIF Ústí nad Labem, nejmenší naopak v RO SZIF Olomouc. Ve srovnání s loňským vydáním tohoto přehledu požadovali žadatelé v průměru na jeden projekt o 13 549 Kč méně.

Na závěr stručně shrneme základní informace z Žádostí o platbu. Celkem bylo v opatření 19 do konce srpna 2022 na SZIF přijato 9 214 Žádostí o platbu ve výši 3 493,13 mil. Kč. Proplaceno již bylo 8 022 žádostí s celkovou dotací 3 032,29 mil. Kč, naopak zamítnuto bylo proplacení ve 204 případech odpovídajících 63,64 mil. Kč.

Zdůrazňujeme, že veškeré použité údaje jsou platné ke dni 31. 8. 2022 a vzhledem k de facto průběžnému příjmu a procesu administrace Žádostí o dotaci na SZIF nijak nezohledňují, zda do dnešního dne byly další projekty schváleny SZIF ke spolufinancování, proplaceny, nebo naopak byla ukončena jejich administrace.

Státní zemědělský intervenční fond

Oddělení metodiky LEADER a Spolupráce